

Az ünnep: Világosság a sötétben

VASADI PÉTER

Született 1926-ban. 1961-től jelennek meg versei, prózai írásai különböző folyóiratokban. 1967-től az Új Ember és a Vigília munkatársa. Legutóbb ezév szeptemberében esszé-kötetet jelentetett meg *Súrget az idő* címmel. Verseit legutóbb 1996. 11. számunkban közzöltük.

Ha a ma, s még inkább a holnap Európája egységesülni akar, azaz szövetkezni, mélyreható s közös törvények, szabályok szerint egyszitálni, akkor ez azt mutatja, hogy bomlást, a látszat-megegyezéseinek kudarcait éli át. A bajt tetézi: ezt anélkül éli át, hogy igazán, nyersen, gyökeres őszinteséggel ismerné be és nevezné meg (s ami ennél sokkal rosszabb: tudná, merné, akarná megnevezni) e bomlás okait, a lelki, a szellemi, a gazdasági, a strukturális széttoresztesség nihilista következményeit, a megállíthatatlannak látszó, komor süllyedés közérzetét. Az embernek látnia kell: mára érik be a 18. században lappangó, a 19. században fölparázsló, és a 20. században katasztrofálisan egyetemes hitetlenség, mely nép-, nemzet- és emberellenes gaztettekbe torkollott és torkollik. Beérik a totális, zseniális, istentagadó nietzscheizmus, megannyi változatban. A wagneriánus istenkedés. A humanista és prófetikusan, majd kemény, rideg és emberidegen marxizmus halálos gyakorlata. A saját világosságuktól elvakult s higgadtan triumfáló keresztények közönye. A korlátlan racionalizmus, amely a nem-rationális kinyilatkoztatást, sugallást és sejtést elvetve nem vette észre, hogy a mérgező irracionális forrásává lett. Az ünneptelen, mechanikus munkadelírium, mely kíméletlenül megrág és elemészt egyént, családot, közösséget, egészséget, szellemet. Elég sötét a kép. Zuhog lefelé, mint egy tinta-Niagara.

És akkor akad valaki, egy fehér reverendás, idős pap, akit az előzékenykedő jólértesültség a világ legveszélyeztetettebb emberének mond (tényleg az...), a pápa úr, Szent Ferenc szavával, s azt ismételteti a földkerekségen: „Ne féljete!”... Miért ne féljünk? Nincs rá épp elég okunk? Fegyverkezzünk? Járjunk karate-tanfolyamra? Tartsunk testőröket? Tehetjük, járhatunk, tarthatunk, az sem ment meg. Mivel nem a részletek, hanem az egész rossz. Az egészet rontotta el az ember eszeveszett önzése. Mindent mindig elront az ember; kivéve azt, amivel nem bír, ideértve ennek az igének mindkét értelmezését, vagyis ami nem az övé, s ami meghaladja erejét. Ez pedig a világban, a legrosszabb világban is jelenlévő, elúzhatetlen, nyomban mindent megújító isteni Jelenlét, azaz a Megváltó Krisztus kimondhatatlan hűsége az emberhez. És ma még nem a lehető legrosszabb világban élünk... Amikor az ember istentelenített ünnepei karneválokká színesednek, az igazságot az öndicséret, a hatalomimádat szómágiája födi be rajtuk, s a kétségbeesett „tojásfejűek” minden igyekezete abban merül ki,

hogy az elfuserált állapotokat jóknak álcázzák a zászlólengetésben, akkor Isten Jézus Krisztusban teremtői joggal jelentheti ki: meg fogtok halni, ha az életetek Élet-telen, az útvaitok Út-talanok, a történelmetek Igazság-talan lesz vagy marad.

Ha valóban az egész romlott el, akkor csak az egészet lehet s kell helyreállítani. A reform nem segít, figyelmeztet Kierkegaard. A megváltás nem igazítások sorozata, hanem egyetemes újrakezdés, egyenesen új teremtés mindig magasabb fokon, mint amelyen a rontás bekövetkezett. Nem arról van itt szó, hogy ez a nép vagy az a nép optimista vagy pesszimista, hanem arról, hogy a gonosz szándékok által rákényszerítetik: ne az élettel, hanem a halállal cimboráljon. Vigadozna ő, ha lenne rá oka, enne, ha megtenne a tányérja, inna, azaz hogy iszik is, mint a szivacs, műpálinkát meg vitriolt végső elkeseredésében. Az ember, ha nem ünnepelhet, éppen mert isteni rangra hivatott, nem lehet középutas, elpusztítja az életét. De magával fogja rántani a kontinentális szakadékba azokat is, akik elsilányították őt, a művével, valahai Paradicsomának romjaival, a jövője iránti kiszáradt szerelmével s a természettel együtt.

Mi az ünnep? Ennek a külső-belső folyamatnak biztos, illúziótlan fölismerése. Annak komoly tudata, hogy ha nincs ünnep, akkor nincs semmi. Mivel minden, ami valóságosan van, valamilyen módon ünnepien van. S ha ez igaz, akkor nemcsak egyes választott napok s időszakok ünnepiek, hanem az egész az, a létezés, az életnek, az isteninek és az emberinek egybefonódása, e kettő tragikus, mégis dicsőséges szeretete, s e kettős-egy szeretetnek mindenén átragyogó világossága. Akkor nemcsak „a ma” váltódik meg, hanem benne „a mindenki” is, mert a megváltásban az időt és a személyt meglepi és elborítja bársonyos érintésével „az örök”.

„Ne féljete!” ez azt jelenti: ünnepeljete. Helyezzéte magatokat Jézus Krisztus Hosszúságának és Szélességének metszéspontjába.